

HAL
open science

La causa palestina a Espanya: ¿diferències polítiques entre el centre peninsular i les nacionalitats perifèriques?

Michel Martínez

► **To cite this version:**

Michel Martínez. La causa palestina a Espanya: ¿diferències polítiques entre el centre peninsular i les nacionalitats perifèriques?. *Miroirs : Revue des civilisations anglophone, ibérique et ibéro-américaine*, 2017, 5, pp.42-55. hal-02060726

HAL Id: hal-02060726

<https://hal.science/hal-02060726>

Submitted on 11 Mar 2019

HAL is a multi-disciplinary open access archive for the deposit and dissemination of scientific research documents, whether they are published or not. The documents may come from teaching and research institutions in France or abroad, or from public or private research centers.

L'archive ouverte pluridisciplinaire **HAL**, est destinée au dépôt et à la diffusion de documents scientifiques de niveau recherche, publiés ou non, émanant des établissements d'enseignement et de recherche français ou étrangers, des laboratoires publics ou privés.

La causa palestina a Espanya: ¿diferències polítiques entre el centre peninsular i les nacionalitats perifèriques?

Michel Martínez Pérez, Université Toulouse I Capitole

Resum

Es tractarà de demostrar que les organitzacions propalestines a Espanya poden tenir un caire polític diferent segons la comunitat autònoma en què es troben. La dimensió anticolonialista de “territori ocupat” del discurs propalestí pot tenir ecos en les ideologies nacionalistes d’algunes nacions sense Estat (‘nacionalitats’ segons la Constitució espanyola) avui integrants de l’Estat espanyol. Serà qüestió de valorar si es pot fer aquesta mateixa constatació amb altres causes arreu del món i si els principals nacionalismes perifèrics són necessàriament propalestins.

Mots clau : Causa palestina; Nacionalisme; Autodeterminació; Sàhara occidental; Israel; Catalunya; País Basc; Aragó.

Résumé

Il s’agira de démontrer que les organisations pro-palestiniennes d’Espagne peuvent avoir un caractère politique différent selon la région dans laquelle elles se trouvent. La dimension anticolonialiste de « territoire occupé » dans le discours pro-palestinien peut trouver des échos dans les idéologies nationalistes de certaines nations culturelles (‘nationalités’ selon la Constitution espagnole) faisant aujourd’hui partie de l’Espagne. Il sera question de déterminer si ces nuances existent aussi dans d’autres causes dans le monde et si les principaux nationalismes périphériques sont nécessairement pro-palestiniens.

Mots-clefs : Cause palestinienne ; Nationalisme ; Autodétermination ; Sahara occidental ; Peuple sahraoui ; Israël ; Catalogne ; Pays basque ; Aragon.

Abstract

This paper will demonstrate that Spanish pro-Palestinian organizations may have a different political character according to the region where they can be found. The anticolonial dimension of the notion of “occupied territories” in pro-Palestinian discourse is bound to find echoes in the nationalist ideologies of some of the cultural nations (‘nationalities’ according to the Spanish Constitution) which make up Spain. The paper will try to determine if such differences can also be observed in other parts of the world and if the main peripheral nationalisms necessarily adopt a pro-Palestinian stance.

Keywords: Palestinian cause, nationalism, self-determination, Western Sahara, Saharawi people, Israel, Catalonia, Basque country, Aragon

La causa palestina ha estat un tema molt sensible des de la restauració de les llibertats democràtiques a Espanya per la forta càrrega política i sentimental d'una lluita popular i nacional que podia, en segons quins territoris ibèrics, tenir ecos i repercussions “nacionalistes”. Si bé la solidaritat amb el poble palestí és el nexu comú de totes les organitzacions propalestines arreu d'Espanya, la lluita per la descolonització, l'autodeterminació i la constitució d'un Estat palestí reben a les nacions culturals (o nacions sense Estat) d'Espanya (Catalunya i Euskadi principalment) una repercussió especial. En molts casos, els simpatitzants de la causa palestina han estat (i/o són) també activistes d'un Estat propi, alternatiu a l'espanyol. Tot equiparant ambdues causes, existeix, per part dels independentistes, una voluntat d'equiparar els Estats espanyol i israelià amb els Estats opressors, militars, agressors i autoritaris.

Així doncs, es tractarà en aquest article d'establir si existeixen diferències territorials entre les organitzacions propalestines a Espanya. En el cas que aquestes siguin basques o catalanes, són necessàriament militants també de la independència de la seva nació cultural? A quins altres territoris podrien tenir també les associacions propalestines aquest tarannà anticolonialista i nacionalista? Existeixen d'altres causes nacionals arreu del món que puguin tenir aquesta mateixa repercussió a Espanya? Poden apreciar-se les mateixes diferències ibèriques?

Per tractar de respondre a totes aquestes preguntes, articularem la nostra reflexió en tres eixos. En el primer es tractarà de repassar els posicionaments dels diferents governs espanyols (franquistes i democràtics) i llur evolució respecte de la qüestió palestina. Després, tot comparant organitzacions propalestines d'arreu d'Espanya, identificarem les estructures on l'objectiu d'un Estat palestí amb un Estat propi català, basc o altre, queda establert. Finalment, s'evocaran d'altres causes estatals i/o anticolonials amb què podrien constar les mateixes diferències polítiques dins de l'Estat espanyol, segons que ens trobem en una comunitat autònoma del centre peninsular o en una nació cultural perifèrica.

I/ Els governs espanyols i Palestina (de 1946 fins als nostres dies)

L'aïllament internacional de l'Espanya franquista explica en part l'oposició del règim a la creació de l'Estat d'Israel el 1948. El 1946, l'ONU havia rebutjat ja els contactes diplomàtics amb el govern franquista per motius ideològics atès que les Nacions Unides consideraven en aquell moment (el sortir de la guerra i de l'Holocaust) que Franco havia estat part del bloc feixista italià i que havia estat recolzat per Hitler i el nazisme¹. L'anomalia franquista semblava tenir els dies

¹ Resolució (I) de l'Assemblea General de l'ONU sobre la qüestió espanyola (Potsdam, 9 de febrer del 1946). <http://www.derechoshumanos.net/memoriahistorica/1946-Resolucion-ONU.htm> (Pàgina consultada el 13/04/2017).

comptats i l'ONU vetat per sempre més per a l'Espanya franquista². L'aïllament diplomàtic espanyol porta el franquisme a teixir una xarxa diplomàtica paral·lela amb regions del món properes culturalment, lingüística i geogràfica. És així com el món àrab i Llatinoamèrica apareixen com les àrees preferents de col·laboració del franquisme³. El govern espanyol, amb un discurs anticolonialista assumit (la pèrdua de l'Imperi sembla païda), compta sobre el lobby àrab i llatinoamericà per tal de facilitar l'accés d'Espanya a les Nacions Unides, repte que s'aconsegueix en menys d'una dècada, el 1955. La simpatia proàrab del franquisme explica fàcilment l'antisionisme d'Espanya. Tot i que Franco no va ser el dictador més antisemita de l'Europa totalitària, sí va articular el seu “gloriós” alçament militar i el seu règim en contra del contubernio judeo masónico comunista, per dir-ho amb els seus mots, és a dir que els jueus, tan poc nombrosos a Espanya, s'hi van convertir també (malgrat les exfiltracions cap a Portugal d'uns 30 000 jueus europeus durant la segona guerra mundial) en boc emissari del règim franquista que no va dubtar en elaborar llistes de jueus per províncies sense cap ordre de les autoritats nazis, tal i com va succeir a França sota el règim de Vichy⁴.

Segons recorda Ana María Córdoba Hernández, el franquisme viu en una certa contradicció amb les comunitats jueves. Si bé l'Espanya franquista, inaudible pel seu aïllament internacional, rebutja la creació de l'Estat d'Israel per tal de mantenir-se com a aliat dels països àrabs, també busca reconciliar-se amb els jueus sefardites, hereus dels jueus expulsats de Sefarad i doncs d'origen hispànic i, en comptats casos, de llengua judeo-espanyola. Malgrat tot, el 1949, si Israel, ja Estat membre de ple dret de l'ONU, rebutja rebaixar les sancions diplomàtiques contra Espanya tal i com plantegen alguns països llatinoamericans, és precisament per l'alineament de Franco amb els nazis fins a la derrota de l'Eix. Tot i això, l'ambaixador d'Israel vota a favor de l'ingrés d'Espanya a l'ONU, el 1955, tot seguint la línia marcada pels Estats Units. Nogensmenys, l'absència de relacions diplomàtiques entre Espanya i Israel es manté fins al 1986, és a dir fins a la consolidació democràtica i l'entrada d'Espanya a la Comunitat Econòmica Europea (CEE). Així doncs, l'Espanya franquista no va tenir més remei que aferrar-se a l'amistat hispano-àrab ja que l'Estat d'Israel no oblidarà mai els lligams més que profunds del règim franquista amb els executors de l'Holocaust.

² Ja sabem, però, que aquest veto va ser de façana ja que menys de deu anys després l'Espanya de Franco va entrar-hi.

³ Ana María Córdoba Hernández, “España, Israel y Palestina: pasado y presente de sus relaciones diplomáticas”, *Historia y política, Revista de Historia del Pensamiento y de los Movimientos Sociales*, ISSN 1575-0361, N° 26, 2011, pp. 291-323, Madrid.

⁴ Jorge M. Reverte, “La lista de Franco para el holocausto”, *El País*, 20 de juny de 2010. http://elpais.com/diario/2010/06/20/domingo/1277005953_850215.html

Des del restabliment de la democràcia a Espanya i des de la instauració de les relacions diplomàtiques entre Espanya i Israel, els diferents governs espanyols democràtics han volgut mantenir relacions d'amistat tant amb Israel com amb Palestina. Felipe González (Partit Socialista Obrer Espanyol, PSOE) president del govern espanyol entre 1982 i 1996, és el primer interlocutor espanyol tant amb Israel (1986) com amb Palestina (a través de l'OLP ja des del 1986, és a dir dos anys abans del seu reconeixement internacional a Alger). Des del 1972, el PSOE abogava per la constitució de dos Estats, tant per seguir amb la tradició de l'amistat hispano-àrab (convertida en tòpic pel franquisme) com per agradar les recomanacions dels Estats Units i dels socialdemòcrates alemanys, històrics aliats dels israelians. Finalment, la pressió dels jueus nord-americans és ben rebuda pels socialistes espanyols, en bona sintonia amb el partit laborista israelià (sobretot entre Felipe González i Shimon Peres). A finals de la dècada dels 1980, la diplomàcia espanyola aconsegueix un seguit d'èxits (primera presidència europea –1989– i organització de grans esdeveniments mundials –Olimpíades de Barcelona i Expo universal de Sevilla) i té, a finals del 1991, la capacitat d'organitzar la Conferència de la Pau a Madrid, preludi dels acords d'Oslo (1993) i doncs dels acords de pau entre Israel i Palestina (1994).

Entre 1996 i 2004, amb l'arribada de José María Aznar (Partit Popular, PP) al govern espanyol, el recolzament a les polítiques “neocon” a Israel es fa evident. Aznar, en la seva lluita antiterrorista, no dubta en equiparar la causa palestina inequívocament amb terrorisme i, en clau interna espanyola, amb l'organització terrorista Euskadi Ta Askatasuna (ETA), més propera geogràficament i que va patir Aznar en la seva pròpia carn⁵. S'ha d'esperar l'any 2004 i l'arribada de José Luis Rodríguez Zapatero (PSOE) a La Moncloa per tenir el govern espanyol més propalestí de les últimes dècades, si més no des del recolzament econòmic, ja que l'etapa de Zapatero al govern espanyol va fer d'Espanya el segon país europeu més generós amb Palestina⁶. Algunes actituds simbòliques també van fer gala de la solidaritat palestina del cap de l'executiu, exhibint per exemple, el 2006, un mocador palestí que li va oferir a Alacant (País Valencià) un jove d'aquell país⁷. Tanmateix, les necessitats diplomàtiques amb l'Estat d'Israel fan portar el president Zapatero a jugar, malgrat tot, a certa equidistància. No dubta, per exemple, en destacar la seva llunyana ascendència jueva en una entrevista d'un diari israelià el 2009 i en aclarir, també en clau política interna, que l'únic govern espanyol clarament antisemita als seus ulls, va ser el règim franquista⁸. Finalment, durant el primer mandat de Mariano Rajoy (PP), el 2014, Espanya va reconèixer Palestina (OLP) com a membre observador

5 <http://www.lavanguardia.com/internacional/20110908/54212967451/zapatero-espana-esta-siempre-muy-cerca-de-la-causa-palestina.html>

6 http://elpais.com/diario/2003/09/28/ domingo/1064719832_850215.html

http://www.cooperacionspanola.es/sites/default/files/territoriospalestinos_ficha_pais.pdf (pàg. 5. Punt 3.3).

7 http://elpais.com/diario/2006/07/20/espana/1153346406_740215.html

8 <http://www.elmundo.es/elmundo/2009/10/15/espana/1255597824.html>

de l'ONU9 (com el Vaticà) a partir d'una proposta presentada pel PSOE. Van ser els diputats del Congrés qui, per unanimitat, van adoptar aquesta decisió, dos anys després del reconeixement aprovat per l'ONU.

Aquesta fita de la causa palestina es va aconseguir l'any 2014 a Espanya, després de dècades de lluites protagonitzades per associacions de ciutadans de tot tipus, sindicats i, evidentment, partits polítics que sempre han hagut d'articular la seva política internacional també en funció d'un posicionament (equidistant o no) en el context d'Orient Pròxim.

II/ La causa palestina a Espanya

El primer que crida l'atenció quan repassem les diferents entitats solidàries amb Palestina arreu d'Espanya és que són totes d'àmbit local, provincial o autonòmic. Dit d'una altra manera, no existeix cap organització d'àmbit estatal amb Palestina, no hi ha cap associació espanyola amb seus i ramificacions regionals i/o provincials i/o municipals. En canvi, tal com dèiem, són nombroses les entitats locals (municipi o barri) que treballen i lluiten per recolzar el poble palestí o acostar les cultures palestina i espanyola. La immensa majoria de les entitats propalestines a Espanya són per tant d'àmbit local que poden semblar aïllades les unes de les altres. Podríem citar aquí les entitats com ara “Córdoba con Palestina”, “Foro Palestina Libre Zaragoza”, “Plataforma solidaria con Palestina de Valladolid”, “Andalucía solidaria con Palestina”. Moltes d'aquestes entitats, però, tenen tendència a agrupar-se o federar-se en plataformes i xarxes d'àmbit provincial i/o autonòmic per tal d'organitzar accions i manifestacions més enllà del barri o municipi d'on han sorgit. Els esdeveniments més multitudinaris (accions reivindicatives, manifestacions, tallers, xerrades, exposicions...) solen organitzar-los aquestes xarxes d'entitats locals i la premsa té costum de parlar-ne amb la fórmula consagrada de les “associacions propalestines” d'una comunitat autònoma o d'una província. Tenim l'exemple de “Sodepaz”, “Red Solidaria contra la Ocupación de Palestina”, “Rumbo a Gaza”... Sodepaz és una xarxa que no cobreix tot l'Estat espanyol i que està compromès amb altres causes que la palestina¹⁰. Fixem-nos per exemple que al logotip de la “Red Solidaria contra la Ocupación de Palestina” hi consta la senyal del BDS (Boicot, Desinversió, Sancions), la campanya mundial de boicot a Israel amb consignes del tipus “jo no financio l'apartheid”¹¹. No s'està afirmant aquí que totes les entitats propalestines d'Espanya estan a favor d'aquest boicot. És obvi, però, que algunes d'elles sí recolzen aquest tipus d'accions.

Si ens fixem en l'àmbit de les entitats propalestines citades, ja s'ha dit que són principalment municipals. També, però, n'hi ha d'àmbit autonòmic com és el cas

9 <http://www.elmundo.es/espana/2014/11/18/546b9ccf22601dc4558b4570.html>

10 <http://www.sodepaz.org/>

11 <http://causapalestina.net/>

d'Andalusia. En el cas andalús, tot i que es tracta formalment d'una "nacionalitat històrica" ja que va forçar l'accés a l'autonomia per via de l'article 151 (que semblava reservat a les nacionalitats basca, catalana i gallega), podem intuir que no existeix necessàriament (tot i que ha pogut existir minoritàriament) un paral·lelisme entre la consecució d'un Estat palestí i un Estat andalús¹². Ans al contrari, a les principals nacions sense Estat de la península, on els Partits d'Àmbit No Estatal (PANE) han estat gairebé sempre hegemònics (Euskadi i Catalunya), sí que els partits polítics propalestins (més aviat els d'esquerra) han traçat voluntàriament un paral·lelisme entre la causa palestina pro-Estat amb la lluita per un Estat català o basc propi. El discurs palestí anticolonialista, amb trets antiimperialistes, ha trobat ecos més aviat en sectors de partits d'esquerra com ara Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), Iniciativa per Catalunya-Verds (ICV), Eusko Alkartasuna (EA), fins i tot en la formació política que s'ha considerat com a aparador polític d'ETA: Herri Batasuna (HB) i resta de denominacions fins a la seva il·legalització. També es produeix aquest fenomen amb d'altres PANE d'altres nacionalitats com ara Galícia o l'Aragó, territoris on aquests partits no han governat mai amb majoria absoluta la comunitat autònoma però sí alguns municipis i/o les institucions autonòmiques en coalició amb un PAE (Partit d'Àmbit Estatal), el PSOE en ambdós casos. Seria el cas del Bloque Nacionalista Galego (BNG) de Galícia i de la Chunta Aragonesista (CHA) d'Aragó. De fet, en el cas precís de CHA, és de notar que en el moment de la seva fundació, el 1986, una part notable dels primers simpatitzants i militants de la formació provenen del "Foro Palestina Libre de Zaragoza" així com d'altres associacions antimilitaristes i antiimperialistes (anti bases americanes). No hi ha cap dubte aquí entre la filiació d'ambdues organitzacions tot i que, òbviament, no val a dir que tots els membres d'aquestes associacions acaben militant a CHA ni que tots els membres de CHA provenen de la causa palestina. El component "nacionalista" de la causa palestina només trobava eco en els nacionalistes aragonesos d'esquerra que acabarien integrant CHA, com succeïa amb els nacionalistes perifèrics del País Basc, Catalunya, Galícia o, en alguns casos, Andalusia. En canvi, d'altres propalestins d'aquest "Foro" no necessàriament havien d'establir un paral·lelisme entre la seva lluita per la solidaritat amb Palestina i l'Estat palestí amb el combat nacionalista aragonès o altre. Aquest exemple il·lustra perfectament l'amplitud del ventall polític dels propalestins (fins i tot entre partits d'esquerra d'eix nacional diferent) i la riquesa de les percepcions nacionals en el conjunt de l'Estat espanyol, tant a les nacionalitats perifèriques (amb nacionalismes hegemònics o no) com a les comunitats del centre peninsular sense contradiccions nacionals.

Així, des del restabliment de les llibertats democràtiques a Espanya, els diferents partits polítics, tant els PAE com els PANE, han hagut de definir-se respecte de diferents temàtiques d'abast nacional i internacional. Pel que fa a la causa palestina, ja s'ha parlat de l'acció de govern dels dos partits que han governat Espanya des de

¹² És la conclusió a la que hom pot arribar si es pensa en la minoria política de l'independentisme andalús, i fins i tot del nacionalisme, ja que el principal partit "andalúsista" va autodissoldre's l'any 2015.

la restauració de la democràcia. També podríem recordar que l'altre PAE espanyol des del 1986, Izquierda Unida (IU), que neix a conseqüència de la formació d'una coalició eurocomunista entorn del Partido Comunista de España (PCE), com a partit d'esquerra, ha defensat sempre uns postulats propalestins molt clars. Quant al nou partit de l'esquerra espanyola, Podemos, també s'ha mostrat partidari de la creació d'un Estat palestí. Així ho demostren les mocions aprovades pels ajuntaments que han governat (sols o en coalició) arreu d'Espanya¹³. Pel que fa a la dreta política, tant de l'Espanya central com perifèrica, sempre ha manifestat unes sensibilitats proisraelianes en el conflicte israelo-palestí. Aquest fet queda sobretot palès amb Convergència i Unió (CiU), el partit catalanista conservador liberal de Jordi Pujol, Artur Mas i Carles Puigdemont, entre d'altres. L'ex-president de la Generalitat Artur Mas, per exemple, no ha ocultat mai la seva admiració per l'Estat d'Israel, model de creació d'un Estat (i de recuperació d'una llengua morta) que podria servir d'exemple al cas català. Així, el 27 de setembre de 2015, quan les forces independentistes catalanes es van presentar en la coalició Junts pel Sí (JxS) es va produir una situació paradoxal quant a la qüestió palestina. En efecte, Raül Romeva, cap de llista per Barcelona, ex-diputat d'Iniciativa per Catalunya-Verds (ICV) i propalestí de pro, va compartir llista amb Artur Mas, proisraelià convençut. També va ser candidat d'aquesta coalició (per la província de Girona) un altre "amic" de Palestina com és Lluís Llach. Aquestes simpaties de les dretes catalanes, però, no han d'esborrar el propi pluralisme polític dels jueus i dels ciutadans de l'Estat d'Israel i, a Espanya, les diferents dretes polítiques no poden reivindicar el conjunt del sionisme. En efecte, ja durant la guerra civil espanyola, més de 8000 jueus van lluitar amb les Brigades internacionals contra el feixisme i la complicitat de la dreta espanyola amb l'alçament feixista dels militars colpistes. Més endavant, ja creat l'Estat d'Israel, l'experiència dels 'kibutz' va tenir un paper cabdal en la consolidació de la ciutadania israeliana i té molt a veure amb la plasmació d'un ideal socialista utopista.

Queda clar que la classificació ideològica de les formacions polítiques sensibles amb la causa palestina o israeliana només transmet una tendència global de les dretes i de les esquerres. En clau de la qüestió nacional a Espanya, fins i tot es pot afirmar que l'eix nacionalista (espanyol o alternatiu/perifèric) coneix la mateixa tendència (esquerres favorables a la causa palestina i dretes a la israeliana). Òbviament, no podem generalitzar ni assegurar que no hi ha matisos ni diversitat d'opinions en els partits polítics citats.

De tota manera, les esquerres propalestines espanyoles (PAE i PANE) no només s'han compromès en aquest conflicte cabdal dels segles XX i XXI. Són nombroses les causes "nacionals" d'arreu del món on els PANE d'esquerra de nacionalitats perifèriques han fet una lectura "local" de causes més llunyanes.

¹³ http://www.lemonde.fr/football/article/2017/03/24/football-espagne-israel-match-sous-tensions_5100160_1616938.html

III/ Altres causes

El perfil nacionalista d'algunes entitats cíviques o partits polítics de la perifèria espanyola amb la causa palestina, es reflecteix també en altres moviments solidaris amb territoris ocupats. El cas més emblemàtic és el d'un territori africà, excolònia espanyola fins al 1975: el Sàhara occidental. Per a aquest país, avui integrat al Marroc, sí existeix a nivell d'Espanya una "Coordinadora Estatal de Asociaciones Solidarias con el Sáhara" (CEAS Sáhara). A Espanya, com a exmetròpoli colonial, existeix un alt nivell de conscienciació política, cultural, social amb el Sàhara occidental, molt superior al de països, com ara França, on les entitats prosaharais són pràcticament inexistents. Trobem aquestes associacions arreu d'Espanya i, com en el cas palestí, poden tenir un perfil nacionalista quan es troben en nacions culturals perifèriques. Així, a la immensa majoria de cartells de manifestacions o qualsevol altre esdeveniment d'organitzacions prosaharais de Catalunya, Euskadi, Galícia, Aragó..., no falten les banderes saharai i de la nació cultural integrant de l'Estat espanyol que busca emancipar-se'n. La identificació amb la colònia i no amb la metròpoli és palesa. Es reivindica així que les nacions sense Estat d'Espanya són també territoris ocupats per un Estat colonial, l'espanyol, i que la lluita és doncs la mateixa. Així, sempre segons aquests nacionalistes perifèrics, la reivindicació del dret a l'autodeterminació dels pobles reconegut per l'ONU¹⁴ també quedaria autoritzada aquí amb les nacions culturals de la península ibèrica, malgrat que la comunitat internacional no identifiqui l'Estat espanyol en un context de descolonització i d'autodeterminació¹⁵.

Més enllà de causes anticolonials en què alguns sectors nacionalistes perifèrics poden reivindicar el dret de l'autodeterminació (o l'eufemístic "dret a decidir" en el cas català), s'ha de fer menció a la solidaritat tradicional entre els partits polítics "nacionalistes" de la perifèria espanyola malgrat diferències ideològiques gens menyspreables. Així, a les eleccions del Parlament europeu, aprofitant que Espanya s'hi presenta com a circumscripció única, els PANE han tingut per costum agrupar-se en coalicions tot i que no sempre en funció de l'eix esquerra/dreta. En les eleccions europees de 2004, per exemple, els nacionalistes majoritaris de Galícia,

¹⁴ http://www.un.org/es/decolonization/ga_resolutions.shtml

Résolution 1541 (XV) du 15 décembre 1960: « Article 20 : 1. Tout peuple a droit à l'existence. Tout peuple a un droit imprescriptible et inaliénable à l'autodétermination. Il détermine librement son statut politique et assure son développement économique et social selon la voie qu'il a librement choisie. 2. Les peuples colonisés ou opprimés ont le droit de se libérer de leur état de domination en recourant à tous moyens reconnus par la Communauté internationale. 3. Tous les peuples ont droit à l'assistance des Etats parties à la présente Charte, dans leur lutte de libération contre la domination étrangère, qu'elle soit d'ordre politique, économique ou culturel. »

¹⁵ Jaume Saura Estapà, "Autodétermination et séparatisme des territoires métropolitains dans un cadre constitutionnel démocratique : le cas de la Catalogne" Revue Miroirs [En ligne], 1. 2014. <http://www.revue-miroirs.fr/links/Article5.pdf> Page consultée le 24 avril 2017.

Catalunya i Euskadi van ressuscitar l'aliança de les tres principals nacionalitats ibèriques (Pacte Galeusca de 1923) en la coalició "Galeusca-Pobles d'Europa" amb partits de centre-dreta (Convergència i Unió i Partit Nacionalista Basc, primera força política als seus respectius territoris) i de centre-esquerra (Bloc Nacionalista Gallec o Bloc Nacionalista Valencià). Per la seva banda, els partits nacionalistes més minoritaris als seus països (tots de centre-esquerra) van convergir cap a la coalició "Europa dels Pobles" (Esquerra Republicana de Catalunya, Eusko Alkartasuna, Chunta Aragonesista...). Un cop elegits, els eurodiputats d'aquestes coalicions han d'integrar-se en diferents grups parlamentaris del Parlament europeu per conuiu amb altres partits autonomistes de la UE (Aliança Lliure Europea, ALE) o no¹⁶. Així, a l'ALE, aquests diputats nacionalistes catalans, bascos, aragonesos... comparteixen problemàtiques i es mostren solidaris d'altres territoris europeus on existeix una reivindicació regionalista, autonomista, nacionalista, sobiranista o secessionista, des d'un prisme, sempre, ecologista i progressista¹⁷. Pel que fa a la causa palestina, tots els eurodiputats de l'ALE (no sols els ibèrics) també s'hi han mostrat solidaris. Així, el 29 de novembre de 2009, els set diputats membres del grup parlamentari van manifestar-se a favor de les fronteres de 1967 entre Israel i Palestina al Parlament europeu, el Dia internacional de la solidaritat amb el poble palestí en què s'havia convocat una manifestació de suport a Palestina. Així doncs, s'hauria d'estudiar si, també a nivell europeu, els nacionalistes progressistes de les diferents nacions culturals sense Estat de la Unió Europea, experimenten la mateixa solidaritat amb Palestina pel fet de defensar l'autonomia política i/o la consecució d'un nou Estat del seu propi territori.

CONCLUSIÓ

Un dels objectius d'aquest article era demostrar que pot existir un component nacionalista adicional en els ciutadans i els moviments polítics i socials que són a la vegada propalestins i nacionalistes d'una nació ibèrica sense Estat (Euskadi, Catalunya...). Segons aquestes organitzacions, sembla que aquestes lluites nacionalistes i nacionals estan emparentades i que comparteixen un objectiu (l'obtenció d'un Estat reconegut per la comunitat internacional) i també una idèntica situació (l'ocupació del territori per una força estrangera i/o colonial). Tot i així, hem pogut comprovar que els partits espanyols d'esquerra (PAE i PANE) han tingut i tenen globalment un discurs més propalestí dins del conflicte ideològic entre Israel i Palestina, malgrat la bona sintonia puntual entre el laboralisme israelià

¹⁶ Des del 2014, és curiós constatar que els nacionalistes de CiU o PNB són al grup parlamentari dels liberals europeus on coniu amb uns diputats espanyols (fins i tot catalans) antagònics ja que representants de Ciutadans (C's) i d'Unió, Poble i Progrés (UPiD).

¹⁷ Per a més informació sobre l'ALE: <http://www.e-f-a.org/home/>

i la socialdemocràcia espanyola. D'altra banda, a la dreta, també s'observa que els partits més conservadors (PAE i PANE) han tingut tendències més properes a Israel malgrat el reconeixement de l'Estat palestí pels diputats espanyols de dretes, i també del Partit Popular (2014). Podríem concloure, doncs, que l'eix esquerra/dreta és preferent a l'hora de determinar el recolzament a la causa palestina o d'Israel de les diferents organitzacions espanyoles. És el que s'observa també amb els PANE amb partits nacionalistes progressistes propalestins (ERC, ICV, BNG, CHA...) i partits nacionalistes conservadors proisraelians (CiU...). Finalment, si bé no es pot afirmar que tots els defensors de la causa palestina de les perifèries espanyoles nacionalistes (Catalunya, Euskadi...) són necessàriament nacionalistes del seu territori, sí es pot dir que els nacionalistes d'aquestes nacions sense Estat experimenten una identificació de la seva causa nacional amb la palestina (PANE d'esquerres) o la d'Israel (PANE de dretes).

Bibliografía

Algora, María Dolores (1995): *Las relaciones hispano-árabes durante el aislamiento internacional del régimen de Franco (1946-1950)*, 1995, Ministerio de Asuntos Exteriores.

(2003): "La cuestión palestina en el Régimen de Franco", en Álvarez-Ossorio, Ignacio y Barrañe Da, Isaías: *España y la cuestión palestina*, Madrid, Catarata.
 Álvarez-Ossorio, Ignacio (2007): «España ante el gobierno de Hamas», *Revista CI-DOB d'Afers Internacionals*, n° 79-80, pp. 189-206.

Córdoba Hernández, Ana María (2011): "España, Israel y Palestina: pasado y presente de sus relaciones diplomáticas", *Historia y política, Revista de Historia del Pensamiento y de los Movimientos Sociales*, ISSN 1575-0361, N° 26, Madrid, pp. 291-323.

EFE (2014): "Todos los grupos aprueban en el Congreso el reconocimiento del Estado palestino", *El Mundo*, 19/11/2014.

Emergui, Sal (2009): "Zapatero, a un diario israelí: Antisemitismo había con Franco", *El Mundo*, 15/10/2009.

Europa Press (2011): "Zapatero: España está siempre muy cerca de la causa palestina", *La Vanguardia*, 8/09/2011.

González García, Isidro (2001): *Relaciones España — Israel y el conflicto de Oriente Medio*, Madrid, Biblioteca Nueva.

Lisbona, José A. (2002): *España e Israel. Historia de unas relaciones secretas*, Madrid, Temas de Hoy.

Meneses, Rosa (2006): "Zapatero llama a Hizbulá resistentes, Aznar nos trataba como terroristas, declaraciones de Muafak Jamal, responsable de Hizbula para la Bekaa", *El Mundo*, 18/08/2006.

Nacions Unides: Resolució (I) de l'Assemblea General de l'ONU sobre la qüestió espanyola (Potsdam, 9 de febrer del 1946). <http://www.derechoshumanos.net/memoriahistorica/1946-Resolucion-ONU.htm> (Pàgina consultada el 13/04/2017).

Ramonedá, Josep (2003): "Aznar y el terrorismo", *El País*, 28/09/2003.

Reverte, Jorge M. (2010): "La lista de Franco para el holocausto", *El País*, 20/06/2010.

Pour citer cet article

Référence électronique

MARTÍNEZ PÉREZ, Michel, “ La causa palestina a Espanya: ¿diferències polítiques entre el centre peninsular i les nacionalitats perifèriques?”, Revue Miroirs [En ligne], 5|2017, mis en ligne le xxx juin 2017, <http://www.revuemiroirs.fr/links/5/article3.pdf>

Auteur

Michel MARTÍNEZ PÉREZ Université Toulouse Capitole
Département des Langues et Civilisations (DLC)
Maître de conférences en espagnol/catalan (Section 14 du CNU) au DLC
FRAMESPA UMR 5136 – CRIMIC EA2561
michel.martinez@ut-capitole.fr

Droits d'auteur

© RevueMiroirs.fr